

MEHMED ÇAVUŞOĞLU'NUN NİDA TÜFEKÇİ'YE GÖNDERDİĞİ MANZUM MEKTUPLAR

Verse Letters Sent by Mehmed Çavuşoğlu to Nida Tüfekçi

Mehmet Kalpaklı*

*Mihen geçer dedin ammâ hakikat öyle değil
Zevâli yok gam-ı aşkın bu mihnet öyle değil*

Özet: Bu kısa çalışmayla değerli Türkolog Mehmed Çavuşoğlu tarafından yazılıp halk bilimcisi ve halk müziği icracısı Nida Tüfekçi'ye gönderilen iki manzum mektubun metinlerini Mehmed Çavuşoğlu'nun sınıf arkadaşı Muhan Bali'nin hatırasına takdim ediyoruz.

Anahtar sözcükler: Mehmed Çavuşoğlu, Nida Tüfekçi, manzum mektup.

Abstract: This is to present two verse letters sent by Mehmed Çavuşoğlu, (a prominent Turcologist) to Nida Tüfekçi, (folk singer and researcher) in the memory of Muhan Bali who was Mehmed Çavuşoğlu' classmate.

Keywords: Mehmed Çavuşoğlu, Nida Tüfekçi, verse letter

1980'li yılların ortaları, merhum hocam, üstadım Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu ile kendisinin İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ndeki dar uzun odasında oturuyoruz. Muhmeteldir ki, kendisinin sevgili Ali Tanyeri ile edisyonunu yaptığı divanlardan birinin üzerinde çalışmaktayız. Kapı açıldı. Arkam dönük olduğundan gelenin kim olduğunu görmedim. Ama, Çavuşoğlu Hoca, öyle bir heyecanla, ellerini açarak kapıya doğru ilerledi ve:

*Mihen geçer dedin ammâ hakikat öyle değil
Zevâli yok gam-ı aşkın bu mihnet öyle değil*

beytini âdeta bağırarak söyledi ki, gelen kişinin Hocam'ın hayatında önemli bir yeri olan, sevdiği bir kişi olduğunu anladım. Tabi aynı hisleri ben de duydum. Hoca, gelen kişiyi tanıstırdı: Muhan Bali. Hoca'nın sınıf arkadaşı imiş. Beyitte geçen "Mihen" kelimesinin Hoca'nın tabiriyle "tedâyî"si, şimdiki tabirle "göndermesi" tarafımdan anlaşılmıştı. Neler konuşuldu, hangi şiirler okundu

* Yrd. Doç. Dr.-, Bilkent Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

hatırlamıyorum. Hatırladığım, pek çok beyitin birbiri ardınca, karşılıklı inşâ edildiği...

Yıllar sonra, Kocaeli Üniversitesi'nde katıldığım bir sempozyumda tanıştığım, değerli Halkbilimci Işıl Altun, rahmetli Muhan Bali için bir Armağan hazırladıklarını söylediğinde, 1980'li yıllardaki o gün aklıma geldi. Kendisine rahmetli Hocam Mehmed Çavuşoğlu'nun Divan şiirinin büyük bir bilgini olmasının yanında, halk şiirini, türkülerini hem çok iyi bilen hem de halk tarzı şiirler yazan birisi olduğunu söylemiştim. Hoca'nın arkadaşı Nida Tüfekçi'ye biri Fransa'dan diğeri Konya'dan gönderdiği halk şiiri tarzı manzum mektupları burada yayımlamakla Çavuşoğlu Hoca'ya, Muhan Bali Hoca'ya ve Nida Tüfekçi'ye ayrı ayrı rahmetler, sevgiler, saygılar....

Ruhları şâd olsun. Onlar şimdi belki bir aradalar...Ne şiirler, ne türküler...

Ah mine'l-mevt!

Mehmed Çavuşoğlu'nun 11 Mart 1979 günü Reims (Fransa)'dan Nida Tüfekçi'ye gönderdiği manzum mektup:

Dostum felek kara yazmış yazımı
Bunda silip yeni baştan yaz olmaz
Kusuru olsa da dinle sözümü
Yuvasız bülbülde yahşi söz olmaz

Bir muhâlif rüzgar attı buraya
Memleketler, dağlar girdi araya
Zaman çarkı çevrilemez geriye
On kocaya varan karı kız olmaz

Âdem oğludur bu nedir hacimi
Şu feleğe yetiremem gücümü
Uzar gider göz yaşımın sicimi
Ne ideyin bağla olmaz, çöz olmaz

Aklımı çeldi bir frenk gelini
Kader çalmış yanağının alını
Ne ittimse saramıyom belini
Irak yerden iç çekip de söz olmaz

Buralarda süren karlı bir kışdır
Her gün karabasan dolu bir düştür
Dostlardan da haber çıkmaz ne iştir
Telgraf çek, mektup yolla, yaz olmaz

Tersine yorulur düşü garibin
Daim soğuk olur aşu garibin
Sessiz ağlamaktır işi garibin
Sen bilirsin yaş ağaçtan saz olmaz

Ne bir sünbül kokar ne bir gül açar
Ne bir dal kıvılda ne bir kuş uçar
Gün göz açıp yumuncaya dek geçer
Geceler uzundur sabah tez olmaz

Eşsiz dostsuz sazsız sözsüzüm bî-kes
Hiç bir şeye bende kalmadı heves
Gönül der ki gayrı lafi artık kes
Nidâ'yı da bundan artık üz olmaz

Dostum ben çektikçe uzar gider âh
Lafi burda kesek gayrı eyvallâh
Dört ay sonra buluşuruz inşallâh
Geçen bahar olur olsa yaz olmaz

**Mehmed Çavuşoğlu'nun Nidâ Tüfekçi'ye Konya'dan 28 Temmuz
1983'te gönderdiği II. Manzum Mektup:**

Bir mektub yazmağa kalkdım dostuma
Yüreğim kaleme uyar cız eder
Gönül adındaki onmaz hastama
Dermanı ederse telli saz eder

Üstüme bulutlar çöker durmadan
Başımda şimşekler çakar durmadan
Derd gözümden sel sel akar durmadan
Sıcak yaşlar yüzüm üzre iz eder

Geceler ömrümün ipin eğirir
Ne yıldızlar batar ne gün ağarır
Ekmeğimi saman ile yoğurur
Zalim felek katığımı az eder

Yıllar yılı gam kervanı yederim
Gâh oraya gâh buraya giderim
Bir vefâsız kızdır benim kaderim
Ara kaşımı çatar ara göz eder

Yorgun gönül dert yükünü çekemez
Bir dost bulup kapısına yıkamaz
Gelinler sahibli gözüm bakamaz
Bana ne ederse taze kız eder

Yıllar geçer umut destisi dolmaz
Dostdan mektubumun cevabı gelmez
Kahbe felek bir gün yüzüme gülmez
Bir dost yok araya girer raz'eder

Yıkıldı tavanım tutmaz direğim
Bir uzun havayı ister yüreğim
İstanbul ilinde kaldı merağım
Dostum ise yüz çevirir poz eder

Türküler var dostdan haber getirir
Türküler var gam yükünü götürür
Türküler var var aklımı yitirir
Türküler var kara kışım yaz eder

Uzun hava dert harmanı savurur
Topal koşma yüce dağı devirir
Bir semahı yüreğimi kavurur
Hoyrat yakar beni külsüz köz eder

Dünyayı dolaşdım da adım adım
Feryâdına benzer ses bulamadım
Neriman Yengemde kaldı umudum
Belki ordan bana bir avaz eder

Yolumda duvarlar gam denen taşdan
Bir haber umarım her uçan kuşdan
Kurtarır beni bu iniş yokuşdan
Kırklar semahıyla yolum düz eder

Nidâ Ağam bir dokunsa tellere
Dinlemeğe düşer idim yollara
Yozgat sürmelisi girsin allara
Derdimi ya sıfır yahut yüz eder

Deli gönül yeter gayrı az döğün
İçerinde top top eridi yağın
Durma buralarda dostuna sığın
Bir nâmerd duymasın belki söz eder

Nida Töfelgi'ye 2. mektub

Bir mektub yazmaya kalktım dostuma,
Tüneğün kaleme uyar çiz edee
Gönül alındaki onmaz haskıma
Dermanı ederse telli saz eder

Düme bulutlar göker durmadan
Başında simşekler çakar durmadan
Derd gövümden sel sel akar durmadan
Sıcak yağlar yüğümün üzre üz eder

Guceler ömrümün ipine eğirir
Ne yıldızlar batır ne gün ağırır
Ekmeğimi saman ile yağırur
Zalim felak katıgımı az eder

Toller yul gam kervani yederim
Gâh oraya gâh buraya giderim
Bir refâhız kuzdur benim kaderim
Ara kasını gatar ara göz eder

Torgun gönül deet yülünü çekmez
Bir dost bulup karpına yakamaz
Gelinler, sahibli göjüm bakamaz
Bana ne ederse taje kız eder

Toller getir umut destisi dolmaz
Dostdan mektubunus cevabo gelmez
Kalbe felak bir gün yüğümün gütmez
Bir dost yok araya girer rez'eder

Tikilde tavrimim tutmaz dirögüm
Bir ugun hivyay ister yüğümün
İstanbul künde kalde merözüm
Dostum ise yüğün gevirir poz eder

تذکرهٔ مکتوبه ۱۹۷۹-۱۹۸۰

دوستم فلک قره بازر سرزایی
بوند و بیلویه یکی ما سندن یانه اولان
قصوری اولورده دیکله سندن
یروا سز بیلده ییغی سوز اولان

برخی الف روزگار آندی بور و یه
مکتوبه راغدر کردی آرد و یه
زمان یارقت هر چه بلر که بریم
اون تورجه یه زمان عاری قیض اولان

آدم اولغیدر بر ندر میویم
سوز قلعه تیره کیم کولیم
اوزار کیدر کون ما سندن
نه اجهیم باغدا اولان میوز اولان

مکتوبه عله یی رفرتک گلینی
قدر هاقیم کیم عینک آتینی
نه اندرک صفا صدم بلدی
ابراجه یرون ایچ کلوب نه سوز اولان

بزمه کدم سوزن قارلین ییغیدر
هر کون قارو باهمن طرف دوتور
دوستردن دم فیدر عیقلان نه ایشدر
لاذلق چک مکتوبه یولله یاز اولان

تم کیم میوز بلور دوتی عزیزک
دایم صدورده اولر آتیمی عزیزک
سسن اخلد قدر ایشی عزیزک
سن بلورسن یا سسم اخلایه تن سازه اولان

نه بر سشن قورانه بر کل آناز
نه بر دایم قییلطار نه قورسن اولان
عکون کونز آهوب بوغچیم دیک کور
کیچر اولورندهر جیلاخ یز اولان

آشمن دوستن سازه سوزن کیم
ایچ بر شیم بنده قالدی کورسن
کولن دیکه غیری لایق قیلم کس
ندای ده بوندن آرتیمه اولور اولان

دوستم هم هلد کیم اوزار کدر آن
للمغی بوندن کیم قییم ای ایلجه
دور دایم صحنه بر کورسنز انشاه
کیجه برار اولور اولله یاز اولان

Reims